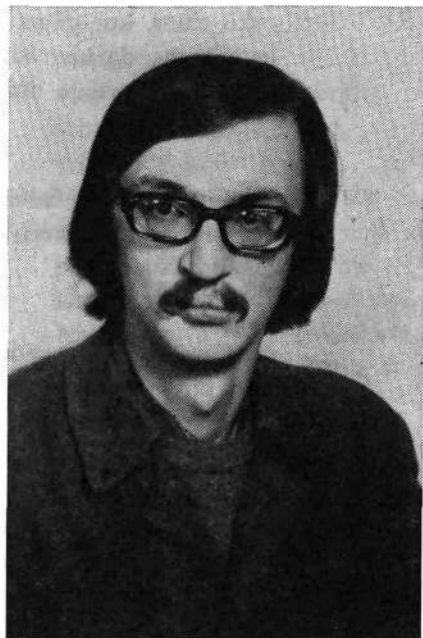

Z drugimi besedami: iskanje konciznosti, zavezujočnosti? Pa ne pride za tragedijo farsa? In če pride, kje so in katere so tiste barve današnjega pisanja, skoz katera teče »komuniciranje« s prihodnostjo? Katera so tista konkretna dela, ki že v celoti resonirajo z vrhno stavbo višjega časa?

Ali: kje je garancija, da je odgovorno pustiti peti svojega slavca, kakor ima pač ustvarjeno grlo?

Milan Jesih

Deset pesmi

Sergej
Kapus

ZERJAVICA Strjena kri razsuta po vodi
zakolne srebrne čolnarje, razpuščene v alge,
iz zarisa v pesku vstane igra in lov
in shod na stopnicah;
curek svetlobe na ozkih ramenih
premakne oči, zaprte v belo težo,
kot stvar v reži ognja,
steber mesa, ločen v zemljo in drevo;
in že obsije mrz zlatelo.

PRAVLJICA Ponoči zvezde oblijejo kamne z belo krvjo,
se razprostrejo ubita telesa;
sanjana zemlja postaja nevidna,
srebrno zvenijo neke oči.

Ogenj ostane ob ločenem,
 gotovost noči,
 ko potopim besedo v drevo
 da jo darujem eni smrti;
 ni mogoč čutni padec nazaj
 v razpirajočo prikazen;
 v spominu sveti zdavnaj umrli obraz
 ozko zlato, kot plima zvezd
 je prisotno da ujamem nevidno;
 temna zemlja daje nožu belo kri.

SMRT Zvečer se zasveti kovina v ustih otroka;
 oče je odšel v goreče drevo.

*

Pobegli
 drug način rojeva spomin
 noži povrnejo ogenj
 truplo raste iz zvezde
 trdo belo oko;
 in spet zamujeni krik
 prebujen v žalost žareče prsti
 novo cvetje med vejami grma
 negibno daleč v krvi
 utripa
 kot stvar v prelomu pekoče svetlobe;
 znova ista razpoka
 zapuščina prerokovanih
 po obratu na eni poti sanj.

PESEM V samoti zadere mesec nož v sanje;
 v grmu razpade sladko truplo
 in temna žival se zazre v deblo na jasi;
 iz trave se svetijo bele stvari.

*

V drugem,
 v senci drevesa, na modrih kamnih
 izrezanih iz zlate noči
 se vidita moški in ženska v razžarjeni krvi
 na belem polju.

V zraku izgubljeni dotik;
 iz zemlje prihaja svetloba v zrcalo
 spomin gole stvari
 predrte z vetrom
 spuščene v veje;
 v jutro zažari otroška kri
 zlata goba za čelom,
 stopala ubitega kralja!
 Mrtva legenda,
 v možganih zarisan obrat;
 sanjano znamenje ognja
 vrezano v kožo!
 V hiše, tuje
 s kosi svetlobe v oddaljenih stenah
 padajo ozke kaplje kovine.
 Ločen pogled se v mesu topi.
 Naj se zasveti nad dekliškimi prsmi modra senca,
 hladen dih na strtih ustih,
 polna dlan.

*

V odprtino neba na zvoniku
 se ujame zvezda,
 v moder večer zastane korak;
 kako široko leti ptica.

*

Znova videna ptica,
 padajoča v zaupljivo drevo:
 v igri
 padam s prstjo skozi morje.

*

V noči stopi iz skrivnosti otrok;
 gibljiva razdalja
 odpre upanje v združitev
 s tujo krvjo,
 ki se žgana s svetlobo zvezd
 iz drevesa ulije,
 da rečem: naj bo ime
 in steče v potemnele stvari
 kot krožeče prikazni

nosilke zrcal z vonjem po dimu pomladi
 ko je srečni kralj smehlja je otipal nož v telesu,
 ozke kristale v razrezanih žilah
 in je stopila predenj bela postava očeta
 mrtva kot sanje,
 žareča v vroči svetlobi,
 da je v padajočem truplu zastal njegov prejšnji pogled;
 ledeniki krvi
 tuja samota odpira otrokov pogled
 v drobne stvari
 potopljene v morju;
 vdano sprejme deklica ob oknu belo skrivnost,
 pod srcem se od daleč zemlja premika.

Poezija je vztrajanje

Poezija je vztrajanje v stanju igre skozi nepretrgoma sočasna gibanja razlikovanja in razlikovanega. Dojemljivost ni istovetna z opredeljenostjo. Problem je v tem, kako izbiramo in razvrščamo čutne prvine jezika in kakšen je način izgradnje pesmi, ki vključuje pojave zunaj čutnega ustroja govornice: poezija je izgovarjanje znamenja, zapis neizrekljivega, neudomačenega in neutemeljenega. Dojemanje »situacij okolja« in pripadnost, zaveza govornici sta v pesmi sočasni dejavnosti; prekinitev te zveze pomeni predvidevanje razlikovanega, njegovo izpraznjenje, grobo plemenitost pesmi, ki je nastala kot zapolnitev že znanega pomenskega prostora in kot taka ne predstavlja uresničenja potrebe po komunikaciji in gibanju informacij. Razlikovane situacije ne doženejo »sveta«; registriramo samo različne elemente, razločene v kontinuiteti predmetnosti, in niti ena razprava nam doslej ni znala potrditi obstoja ene same predstave, ki bi povsem točno ustrezala »predmetni stvarnosti«. Na temelju jezikovnega razlikovanja se sočasno uravnavajo mentalne predstave in njihovo zaznamovanje, pesem je mogoča samo v primeru istočasnega obstoja mehanizmov mentalne aktivnosti in operativnih asociacij. Dualizem je treba razumeti dialektično, saj razčlenjuje akt dojemanja, ki je enoten; tudi v primeru konstatacije načinov razlikovanja elementov kontinuirane predmetnosti ne odkrijemo temeljnih sestavnih elementov, ki bi jih kasneje lahko poljubno kombinirali. To postavko si ne moremo misliti kot razliko, ki ni istočasno samovoljna in operativna, ki bi svet razmejila dokončno in za vselej; interpretacija pesmi vedno odkriva samo njen slučajni kontekst. Razlikovano ne ukinja »enostavnosti« razlikovanja, ki organizira dojemanje na način, ki ga analizira. Pesem transparira svet; na podlagi jezikovnega razlikovanja istočasno razedinjuje dojemanje in ustvarja nove ustroje, ki ga znova organizirajo. S tem omogoča neprestano mentalno dejavnost, informativno moč in komunikacijo. »Situacije okolja«, »svet«, »narava« niso urejeni pred nastankom pesmi oziroma njenega branja, ampak se urejajo, dokler pesem pišemo oziroma beremo. »Svet« se spreminja v urejeni, umetni svet humanizirajoče funkcije pesmi. V izgovarjanju sveta

sveta ne izgovorimo; pesem je stanje igre pred »iluzornim« svetom, pisanje pesmi pomeni vero za ta svet, njeno stalno preizkušanje in preverjanje, kontinuiteto govornice. »Razkritost« iluzije razlikovanja oziroma paralelnosti s svetom in istočasna potencialna razlika nove pesmi seveda ne ukinjata čutno pomenske govornice pesmi, ampak jo stopnjujeta (s tem prevrednotita in aktualizirata prejšnje pesmi), saj tudi »skrivnosti« sveta niso nikoli postavljene v pesniške možgane zaradi genija intuicije, ampak je skrivnost vsajena v razmerje razlikovanja in razlikovanega in ne obstaja zanjo noben model. Interpretiramo pesem, ne pa ustvarjamo pesem po interpretaciji; pesnik oziroma bralec ne rabi za pisanje in branje pesmi nikakršnega udomačenega kulturnega prostora oziroma razjasnjenih postavk komuniciranja z generacijami, meril svoje mladosti, pravilnika afirmacije in podobno. Pri pesmi ne gre za paralelni svet v razloženi, predstavljeni obliki, ampak za nekaj, kar šele evocira predstavljanje sveta. »Skrivnost« pomeni tukaj toliko kot vera, da jo imenujemo; ko jo imenujemo, ugotavljamo, da je nismo dognali in da ne moremo ponoviti imena; tako je znova uveljavljena pozicija pred svetom in za njega: pesem je evociranje skrivnosti, naše gibanje pred njenim stopnjevanjem.

Sergej Kapus

Poletne elegije

Peter
Kolšek

- I Tema se še ni izvila steklenemu vhodu,
blodnjaku vetrov, tudi ne težkim okvirjem
lahkotnih dedov, ki samevajo razprtih ušes,
čas toplega laježa je in čas umitih otokov,
ko odvržeš rjuho in spoznaš temno telo,